

ՄԵԼԻԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվան 6 ռուբ.
Ստանդին համարները 5 կոպեկով.
Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция „Мелікъ“.
Կամ Tiflis, Redaction „Mschak“.
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէց)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԱՅԵՆԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐԱՆԻ ԱՐԾՐՈՒՆԵՐ

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ֆելիքս Ֆոր.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մա-
մուլ. Նամակ Ալեքսանդրօպօլից. Նամակ Խմբա-
գրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒ-
ԹԻՒՆ. Էմիլ Լուրէ. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ
ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱՎԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ-
ՆԵՐ.

ՖԵԼԻՔՍ ՖՈՐ

Ֆրանսիային ներկայ խառնակ դրութեան
մէջ, կարծես, նախագահական ճգնաժամ
էր պակասում։ Այն ժամանակ, երբ Դրէ-
ֆուսի դժբաղդ գործը անգլուպ կրեքը,
գաղափարային և կուսակցական ընդհա-
նումներ էր առաջացրել և սպառնում էր
մի իրական դժբաղդութիւն դառնալ ամ-
բողջ երկրի համար, յանկարծամահ եղաւ
հանրապետութեան զուլիւր, գործադիր
իշխանութեան ամենաբարձր ներկայացու-
ցիչը, որի ձեռքում պիտի գտնվէր Ֆրան-
սիայի բաղդը ծայրայեղ վտանգի դէպ-
քում։ Ֆելիքս Ֆոր իր նախագահութեան
ընթացքում կարողացաւ այնքան անկողմ-
նապահ մնալ, այնքան պարտաճանաչ հան-
րապետական կառավարիչ մնաց, որ միայն
լարգանջ կարող էր ազդել ամենքին։ Մի
և նոյն ժամանակ նա առաջ տարաւ այն
գաղափարը, որ իբրեւ աւանդ անցել էր
նրան նախորդ նախագահներէ։ Դա Ֆրան-
սիայի դիրքը էր միջազգային քաղաքակա-
նութեան մէջ։

Ֆրանսիական երրորդ հանրապետութիւ-
նը, ինչպէս յայտնի է, ծնվեց աւերակների
և ընդհանուր յուսահատութեան մէջ։
Ֆրանսիան ջարդված էր, անպատաճ,
ահաբեկ զոհեր էր տուել այն անմիա պա-
տերազմին, որ սկսել էր երկրորդ կայա-
րութիւնը իր սեփական դժբաղդութեան
համար։ Արնաբաւ դիակ դառնալով, Փը-
րանսիական ազգը պիտի գրկէր հանրա-
պետական գաղափարը և նրա մէջ էր ո-
րոնում իր վերածնունդի ճիւղը։ Եւ սխալված
էին։ Մի կարճ միջոցում նա բժշկեց ահ-
ռելի պատերազմի հասցրած վերքերը, նո-
րից ոտքի կանգնեց, կազմակերպեց իր ազ-
գային պաշտպանութեան գործը և ցոյց
տուեց, որ չարաչար պարտութիւն կրած
մի ժողովուրդն անգամ չէ կարող մեռնել,
եթէ ունի իր մէջ կենսունակ հիւղեր, ազ-
գային պարտաճանաչութիւն։ Այդ վերա-
ծնութիւնը Ֆրանսիան կատարեց իր հան-
րապետութեան հովանու տակ։ Հանրապե-
տական գաղափարը, սակայն, միանգամայն
չարմատացաւ Ֆրանսիացիների մէջ. նա
ենթարկվեց զանազան ներքին փոթորիկ-
ների, մի քանի անգամ քիչ էր մնում, որ
զոհ գնար բաղդախնդիր փառամոլների
ձգտումներին։ Եւ զրա պատճառն այն էր,
որ հանրապետական կառավարութիւնը
առհասարակ կապված է խաղաղ գործու-
նէութեան, արտաքին թուլութեան հաս-
կացողութիւնների հետ։ Ֆրանսիացիների
մէջ բազմաթիւ էին այնպիսի մարդիկ, ո-
րոնք համոզված էին, որ հանրապետու-
թիւնը, իբրեւ փոփոխական կարգերի, կու-
սակցական հոսանքների վրա հիմնված մի
կառավարութիւն, չէ կարող այնքան տե-
ւողանալ, այնքան ուժեղ լինել, որ դուրս
գալ հարկան միապետութեան դէմ, մի
խօսքով չէ կարող բաւականաչափ պատե-
րազմական հեղինակութիւն ձեռք բերել։

Սակայն, Ֆրանսիական հանրապետու-
թիւնը կարողացաւ ոչնչացնել այդ նախա-
պաշարմունքը. նա ցոյց տուեց, որ մի եր-
կիր, հաւատարիմ մնալով հանրապետական
կարգերին, կարող է պահպանել ուժեղ
պետութեան հուշակ։ Հանրապետութիւնը
չարդեցեց Ֆրանսիային ահագին զինված
բանակներ պատրաստել, ենթարկվել մի-
լիտարիզմի ծանրութեան, երբ այդպէս էր
պահանջում ընդհանուր քաղաքական կա-

ցութիւնը։ Բայց այդքան բաւական չէր։
Ժամանակակից միջազգային ոյժը դաշնակ-
ցութիւնների մէջ է։ Ֆրանսիան իր առջև
տեսնում էր երեք մեծ պետութիւնների
մի դաշնակցութիւն, որ ուղղված էր և իր
դէմ։ Պէտք էր, ուրեմն, դիմել ինքնա-
պաշտպանութեան նոր միջոցին, պէտք էր
դաշնակից գտնել։ Հանգուցեալ նախագահ
Սադի-Կարնո այդ միտքն էր ընտրել իբրեւ
իր գործունէութեան գլխաւոր ուղղու-
թիւն։ Նա փորձեց արաւ մտենալու Ռու-
սաստանին, աշխատեց ջնջել և այն նա-
խապաշարմունքը, թէ հանրապետական
երկիրը չէ կարող միանալ միապետական
կառավարութեան հետ։

Եւ ահա այդ գործը շարունակեց և
զուլիւր բերեց Ֆելիքս Ֆոր. ամենամեծ
ծառայութիւնը, որ նա կարող էր մա-
տուցանել իր հայրենիքին՝ այդ էր։ Ֆելիքս
Ֆորին էր վիճակված դաշնագիր կնքել
Ռուսաստանի հետ, պաշտօնապէս յայտա-
րարել Ռուս-Ֆրանսիական դաշնակցութեան
մասին։ Թէ ինչ հետեւանք կունենայ երկու
ազգերի այդ եղբայրակցութիւնը—դա, ի
հարկէ, ապագան ցոյց կը տայ։ Բայց որ
այժմ էլ երկպետեան դաշնակցութիւնը
երկու կողմերին արդէն մեծ ծառայու-
թիւն է մատուցանում—այդ էլ անուրա-
նայի է։ Ներկայ միջազգային մրցութիւն-
ների ժամանակ, երբ ամեն մի մեծ պե-
տութիւն ձգտում է աշխարհի զանազան
կողմերում իր շահերը պաշտպանել, թէ
Ռուսաստանը և թէ Ֆրանսիան, օգուտ
քաղելով իրանց մերձեցումից, փոխադարձ
աջակցութեամբ կարողանում են հեղինա-
կութիւն պահպանել, պայմաններ թելա-
գրել և գործել իրանց շահերի օգտին։
Ֆրանսիան արտաքին վտանգներից ապա-
հոված է համարում իրան։ Հանրապե-
տական գաղափարը այսօր ներկայացնում
է այնպիսի մի ոյժ, որի դէմ չեն կարող գոր-
ծել զանազան խաւար հոսանքներ։ Այդպիսի
ապահովութիւն ստեղծողներից մէկն էր
Ֆելիքս Ֆոր, և նրա մահը ցաւալի մի
հարուած է Ֆրանսիայի համար, անա-
ւանդ այն պատճառով, որ հանգուցեալ
նախագահին վիճակված չէր տեսնել մի
այլ մեծ գործ, որ իր ժամանակ էր սկսւ-
վել և որը պիտի ցոյց տար թէ Ֆրանսիան
միայն արտաքին ոյժի և քաղաքական հե-
ղինակութեան մասին չէ մտածում, այլ և քա-
ղաքակրթութեան, կուլտուրայի մասին։ Այդ
հանրաշահ ուղղութիւնը պիտի երևան գար
1900-ի համաշխարհային ցուցահանդէ-
սում, որի բացումը ճակատագիրը պահէ
էր Ֆելիքս Ֆորի յաջորդի համար...

Ֆրանսիական հանրապետութեան նոր վախ-
ճանված նախագահ Ֆելիքս Ֆոր ծնվեց 1841
թվին Պարիզի Բատինիօլ թաղում։ Նրա հայրը
պատաստագործ էր։ Ֆոր իր հօր արհեստը սո-
վորելու համար գնաց Անգլիա և երկու տարի
այնտեղ մնաց։ Պարիզ վերադառնալուց յետոյ,
նա գնաց Վալադա, ուր սովորեց իր այնտեղի
կառէ գործարանում և պատկից այնտեղի մէրի-
քը՝ աղվկայ հետ։ Հաւրում բացեց նա պղնձի
արհեստանոց, հիմնեց առևտրական գործակալու-
թիւն, և վերջը հարստանալով, նաւատեր դա-
ռաւ։

Ֆրանս-պրուսական պատերազմի ժամանակ
նա մօբիլների զօրադրի հրամանատար նը-
շանակվեց, և Գամբետայի յանձնարարութեամբ
Անգլիա գնաց զինքը առնելու համար։ Ֆոր
պատգամաւոր ընտրվեց 1881 թվին. նոյն
տարին Գամբետայի միջնորդութեամբ մէջ ա-
ռուտի և կոլոնիալների միջնորդութեամբ մէջ
Ֆոր ապա նախագահ էր պատգամաւորների
ժողովի և միջնորդ էր Գիւպլիի կաբինէտում։
Յայտնի է նոյնպէս Ֆորի «Ֆրանսիայի և Եւրո-
պայի գլխաւոր պետութիւնների թելադրութեամբ 1888
թվին» վերնագրով գեղեցիկ աշխատութիւնը, որը
պատկից ֆրանսիական սովորման կողմից։

Երբ 1895 թվի յունվարի 15-ին Կադիմիւր Պէ-
րէ հրաժարվեց Ֆրանսիայի հանրապետութեան
նախագահի պաշտօնից, այդ պաշտօնի թեկնա-
ծուներն էին Բրիսսոն, Ֆոր և Վալդէ-Լուսսո։
Առաջին ձայնատուութեան ժամանակ այդ երեք
թեկնածուներից ոչ մէկը ձայների բացարձակ
մեծամասնութիւն չը ստացաւ, բայց երկրորդ
ընտրութեան ժամանակ Ռուսո հրաժարվեց
թեկնածութիւնից յօդուա՝ Ֆելիքս Ֆորի, և նա
438 ձայնով ընտրվեց ֆրանսիական հանրապե-
տութեան նախագահ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Այլաբան հայերի վերաբերմամբ «Մշակի»
բանաձգիչը յայտնի է տասնեակ տարիներից
վերջ։ Մենք միշտ ասել ենք, որ կաթօլիկու-
թիւնը, բողոքականութիւնը կամ լուսաւորչակա-
նութիւնը չը պիտի համարվեն հայութեան նշան,
այլ լեզուն, քաղաքակրթական, ցեղական ընդ-
հանուր շահերը։ Մենք աշխատել ենք վերացնել
կրօնական խտրութիւնները, սովորեցնել որ կա-
թօլիկը, բողոքականը նոյնպէս կարող է լաւ հայ
լինել, ինչպէս լուսաւորչականը կարող է և ան-
տանելի հայ լինել։ Այդ սկզբունքը այժմ արդէն
ընդհանրութեան սեփականութիւն է դառնել.
բայց, տարաբաղաւար, դեռ կան այնպիսիները,
որոնք դեռ վիճելի են համարում այն, ինչ ճշ-
մարիտ և արդար է ամեն տեղ, բոլոր ազգերի
մէջ։ «Ճարագ» չաբաթաթերթում պ. Ս. Թ., իբրեւ
բողոքական ծնված և սնված, բողոքում է մեզ
դէմ, ասելով.

Եթէ «Մշակի» ղեկավարները, որ իրանց
կենտրոնում հինգ տարեկան հայ չեն տե-
սել (!) և ոչ մի հատիկ բողոքական քաղաղ չեն
լսել, մի քանի ամիս դնան Շամախի և այն-
տեղ ապրեն, ապա կը վերադառնան թիֆլիս
և ծոռիկ չըլած ներդրութիւն կը խնդրեն մե-
զանից։
Հիմապի է։ Բողոքականներին ձանաչելու հա-
մար պէտք է Շամախի գնալ. կարծես առանց
այդ ձանաչարհորդութեան այնքան դժուար է
հասկանալ, որ ամեն տեղ, ամեն կրօնի մէջ կան
կոյր ֆանատիկներ, անուղղելի աղանդաւոր-
ներ։ Կարծես լուսաւորչականը շատ պակաս է
օժտված այդ ցատկութիւններով, կարծես լուսա-
ւորչական պրոֆէսոր չէր, որ առաջարկեց և
Պետերբուրգի լուսաւորչական ինտելիգենցիան
չէր, որ ուղղում էր ընտրական ցեղը ընդունել
հաղորդութիւնը... Ո՛չ, մենք ձեռնարկ չաւ
ենք ձանաչում առհասարակ կրօնաւոր հային,
լինի նա կաթօլիկ, լուսաւորչական թէ բողոքա-
կան։ Բայց մենք ինչ ենք անում։ Յուսահատու-
թեամբ ձեռք չենք թափ տալիս, չենք ասում
թէ ոչինչ չէ կարելի անել մոլեռանդութեան
դէմ, այլ կուռում ենք, մերկայանում ենք չարիքը,
աշխատում ենք ջարդել նրան և նրա տեղ
մտնել ընդհանուր, առաջադիմական հայացք-
ներ։ Մեզ համար հաւատարմ չափով ասելի է
ֆանատիկութիւնը բողոքականի և կաթօլիկի
մէջ և քարոզելով համերաշխութիւն, եղբայրու-
թիւն, մենք ամենեւին չենք ասում թէ բողոքա-
կան կամ կաթօլիկ հայը պիտի մնայ կոյր կրօ-
նամոլ և միայն լուսաւորչականը պիտի աշխա-
ղաւորներին յարդէ ու սիրէ։ Ո՛չ, մենք մեր
քաղաքում պարտաւորութիւնները պարտադիր
ենք համարում ամենքի համար։ Վերջին տարի-
ներին աղէտները քաղաքի մեր օրինակներով ցոյց
տուին, որ կրօնով անշարժ չենք զիտնել
միմեանց օգին, միմեանց եղբայրաբար ձեռք
տալ։ Ինչպէս է ձեռ Շամախին, երբ թիւրքաց
Հայաստանում բողոքական քաղաղից գնում է
լուսաւորչական եկեղեցին, քարոզ է ասում, իսկ
հայերը, թէ բողոքական և թէ լուսաւորչական,
կարելի են համարում միասին աղօթել, միասին
դպրոց կառավարել։ Ինչպէս են ձեռ տարա-
կուսանքները, ձեռ վախերը, երբ մի Ղարաւու-
քաղաքում կաթօլիկ և լուսաւորչական հայերը
միասնում են իրանց դպրոցների համար միա-
համու ջանքերով երեկոյով տալու։ Փաստերը
շատ են, վերին աստիճանի պարճախօս։ Մի մո-

ռանաք, որ դեռ կայ հին սերունդի, ֆանատի-
կոս տարրի լուծը, որ հայը հեռագնեւ ազատ-
վում է կրօնաւոր ինքնակալութիւնից և ինք-
նաձանաչութեան է հանում։ Մենք հաւատում
ենք, որ մի Շամախի կարող է կոյր մոլեռանդու-
թեան բոյն հանդիսանալ թէ բողոքականի և թէ
լուսաւորչականի համար. դիմադրած մասեր
ամեն հաւարակութեան մէջ են լինում. պէտք է
կենդանութիւն ներշնչել նրանց, պէտք է բարձ-
րացնել նրանց և ոչ թէ անմիտ վայնասուն
բարձրացնել...

Մենք մոլորված չենք. մեր առջև փաստե-
ր կան, որոնք չեն կարող մոլորեցնել։ Մեզ համար
մի Պէշիկթաշեան, մի Արամեան ասելի երախ-
տաւոր, մեծարելի հայեր են, քան հարեւաւոր
այնպիսի հայեր, որոնք մաշում են լուսաւորչա-
կան եկեղեցու չեմբերը, բայց ողբալ ու անդալ
են։ Նոյն իսկ հոգեւորականութեան մէջ կան դե-
ղեցիկ օրինակներ. վերջերս մի պատուօր Թու-
մայեան և Ալլադեանի յանձնարարութեամբ Եւ-
րոպա պտտող մի լուսաւորչական վարդապետ,
վերջերս մի Տ. Արիւան, մի Տ. Այսրեան, որէք
դրանց առաջ մի ամբողջ դիւմիս լուսաւորչա-
կան եպիսկոպոսներ և արքեպիսկոպոսներ։ Այս-
քանը բաւական էր, որ մենք եկեղեցու դուռս
որոնէինք հայութեան նշանները։ Եւ միթէ մի
ողորմելի փաստ, որպիսին է Շամախին, կարող
է ոչնչացնել այն, ինչ հաստատված է այսքան
մեծ օրինակներով։—Նրբէք։

Մեր ընթերցողներին լաւ յայտնի պ. Վաղի-
միր Գոլմստրէմ «С.-Петербургскія Вѣдомости» լը-
բագրի № 33-ի բանասիրական բաժնում դետե-
ղել է մի մեծ յօդուած, որի վերնագիրն է՝ «Քա-
րենք էլ կաղաղակեն։ Այստեղ յարգելի հեղինա-
կը խօսում է հայերի անցնելի, ներկայի և ա-
պագայի մասին, հիմնվելով երեք յօդուածների
վրա, որոնք տպված են «Братская Помощь» ժո-
ղովածուի երկրորդ տպագրութեան մէջ։ Հայոց
հին պատմութեան, այն է Ուրարտեան չըլանի
մասին խօսելիս, պ. Գոլմստրէմ արձարծում է
այն միտքը, որ յայտնել է ռուս ասորագէտ Մ.
Նիկոլսկի։ Վանի թագաւորութիւնը, որ այնքան
ուժեղացաւ Ասորեստանի տիրապետութեան ժա-
մանակ, ներկայացնում էր մարդկայնութեան
սկզբունք ընդդէմ այն գաղափարին սկզբունքի,
որ մարմնացնում էր Ասորեստանը։ Քրիստո-
նէական Հայաստանի մասին դատելիս յօդուա-
ծագիրը ղեկավարվում է պրոֆէսոր Մարրի յօ-
դուածով, որ վերաբերվում է Անիի ռուսումնա-
սիրութեան. այդտեղ Հայաստանը պատկերա-
նում է իբրեւ քրիստոնէութեան նախադաս։ Բե-
րելով այժմեան հայ դիւղացու կրօնական հաւա-
տալիները և նրանց հետ կապված երկրագոր-
ծական կենսը, որ նկարագրել է պրոֆէսոր
Նիկոլսկի, պ. Գոլմստրէմ անցնում է պրո-
ֆէսոր Ֆերիէի մի յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դրքը, որ
նրանք կարող են յօդուածին, որի վրա մենք
ժամանակին ուշադրութիւն էինք հրաւիրել և
որը ներկայացնում է գերմանացի գիտնական
Բորթալի ձանաչարհորդութեան համառօտու-
թիւնը։ Այդտեղ դուրս են բերված հայերի այժ-
մեան դրութիւնը, ձգտումները և այն դ

է ուսաց կեանքի արմատական հիւսիսը և ուսաց մտքի ամեն մի ներքինի նշանաւոր ծառայութիւնը:

Պ. Գոյմատրէմ յայտնում է մի միտք, որ ամենքին բաղձանքը կարող է դառնալ. նա ցանկութիւն է յայտնում, որ պ. Նիկոլայի նման անկողնապահ գիտնականներ ուսումնասիրեն մեր երկրը, նրա անցեալը և ներկան: Դա կը լինի ամենամեծ արդարութիւնը՝ զանազան կեդրոն գրէններ կողմից անարդարների երկարված հայերի համար...

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՏ

Փետրվարի 5-ին

Այսօր, փետրվարի 5-ին, վերջապէս, երկաթուղու վազմները կանգնեցին Ալեքսանդրոպոլի կայարանում և վաղը, առաւօտեան, այստեղից մի գնացք դուրս է գալու դէպի Ռիֆլիս, տանելով երկաթուղու շինութեան ինժեներների հետ նաև մի քանի պատուաւոր քաղաքացիներ: Մեր վաղուց ցնորը համարված ցանկութիւնը այսօր իրականացաւ. Ալեքսանդրոպոլը երկաթուղու գծով կապվեց Ռիֆլիսի և Ռուսաստանի հետ, պատրաստովելով ընդունել անհամար փոփոխութիւններ իր ներքին հասարակական կեանքի մէջ: Մեզ չըզպատող երկրների վրա այդ դէպքը անշուշտ իր խոր և անշնչելի հետքերն է թողնելու, բայց տայ Աստուած, որ այս անմուսաց օրն ընդ միտք բերկրութեամբ յիշատակվէր Վովկասեան պատմութեան մէջ և մի դարազրկուն համարվէր մեր ներքին կեանքի բարեփոխութիւնների, կրթական գործի առաջնորդութեան և բարգաւաճման ու հասարակական բարեկառուական գործունէութիւնների համար:

Անշուշտ այս զգացմունքներից էր առաջնորդված մեր քաղաքային ինքնավարութիւնը, երբ իր կայացրած վճռով ցանկութիւն յայտնեց յիշատակել այդ օրը, ի պատիւ երկաթուղու ծառայողների կազմակերպած ճաշով: Այս հրաւերի համար մի քանի օր առաջ, քաղաքապետի պ. Տէր-Պետրոսեան անձամբ յայտնեց քաղաքի որոշումը երկաթուղու շինութեան չորրորդ մասի վերահսկող ինժեներ պ. Բացիբորսկուին, որը սակայն չհորհակալութիւն յայտնելով քաղաքին ու քաղաքապետին իրանց ցոյց տուած համակարգի համար, հրաժարվեց ընդունել այդ ճաշը, իր կողմից խնդրելով որ քաղաքն այդ առիթով միստիպիւրիս պահէր Ռիֆլիսի տեխնիկական զբոսայգում: Առաջարկութիւնը, ի հարկէ, կընդունվի: Մեր կարծիքով էլ պ. Բացիբորսկու ցանկութիւնը մի վերին աստիճանի համակերպի գործ է և աւելի նպատակայարմար այս անմուսաց օրվայ յաւերժանման համար:

Բայց, չէ նպատակ այս ամենին, կիրակի օրը, ամսին եօթին, ցերեկվայ ժամը 12-ին, նշանակված է երկաթուղու գնացքի հանդիսաւոր ընդունելութիւն. դիմաւորելու են քաղաքացիները և զինուորները իրանց երաժշտութեամբ:

Պ. Մ.

ՆԱՄԱԿ ԽՐԱԳԳՐՈՒԹԵԱՆ

(Հեռագրով)

Աստրախան, փետրվարի 6-ին

Յայտնում եմ իմ խորին չորհրդակալութիւնը այն բոլոր անձանց, որոնք այսօր չորհրդակալութեան ինժեներ անունակալութեան օրվայ առիթով: Ամենքին ուղարկում եմ իմ բարեկամութիւնները:

Արիստակէս արքեպիսկոպոս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաբաթ օր, փետրվարի 6-ին, կայացաւ հանդուցեալ գեներալ Մէլք-Հայկազեանի թաղումը: Վանքի մայր-եկեղեցում ճառ ասաց Գրիգորի քահանայը, իսկ դատարան, դիմելու եկեղեցուց դուրս բերելու, ճառ ասաց բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան: Այնուհետև յուղարկաւորութեան հանդէսը, որին մասնակցում էին, բացի հանդուցեալի յարգողներից, նաև մի բառախօսի զօրք և երկու թնդանօթ, ուղևորվեց դէպի Վեմայի հայոց գերեզմանատունը: Այդտեղ, գերեզմանի վրա, ճառ ասացին Ղազարեան քահանան, որ Ախալցխայի հայոց Բարեգործական ընկերութեան ծիւղից պատգամաւոր էր և երբեք չէր հաւատարմատար Ս. Յարութիւնեան: Բոլոր ճառախօսները դրուստում էին հանդուցեալի բարեխոսութիւնը: Հարգողված բաղձման փառստեղից երևում էր, որ հոգ է իջնում մի շատ համակերպի, հասկստ հասարակական գործիչ: Մասնաւոր Ախալցխայի համար, ինչպէս ասաց Ղազարեան քահանան, հանդուցեալը հայր էր, բառիս բուն նշանակութեամբ: Թաղումը կատարվեց զինուորական պատիւներով:

Պուշկինի ծննդեան հարիւրամեակի առիթով, ուսուցիչները դաշնակցութեան մէջ միտք ծագեց հրաւերել գրողներին ժողով, որ կը լինի առաջինը Ռուսաստանում: Ժողովի ծրագիրը մշակելու և ժողովը կազմակերպելու համար ընտրված է մի յանձնաժողով, որի անդամներն են՝ Վ. Կորոլենկո, Ն. Միխայլովսկի, Պ. Իսակով, Ի. Մուշկետով, Վ. Օստրոգորսկի, Ն. Կարէեւ, Կ. Արսենիւկ, Պ. Բորովսկին, Վ. Բիւլով և Վ. Մեակոտին: Այդ յանձնաժողովի մէջ չը կան լրագրողների ներկայացուցիչներ, ուստի որոշվեց յանձնաժողովի կազմութիւնը լրացնել, ընտրելով օրաթերթերի ներկայացուցիչներից հինգ անդի:

Մայրաքաղաքի լրագրողների ասելով, մեր երկրի արդիւնների գնահատման հետեւալ դրութեան մէջ են. բաւարակի գինը չէ ցոյց տալիս բարձրանալու հակում: Ներդրումում բաժնակի գինը պակասեց, որովհետև վաճառանոց է դուրս հանվել մեծ քանակութեամբ աղբիւրներ: Ամերիկայում բաժնակի բերքը աւելի է, քան անցեալ տարի: Մի քանի ժամանակ առաջ կարծում էին թէ Սևերկայի բերքը պակաս է լինելու, որովհետև վաճառանոց դուրս բերված բաժնակի քանակութիւնը աւելի նուազ էր, քան անցեալ տարի նոյն ամիսներում. սակայն շուտով պարզվեց, որ բաժնակի ուշ է վաճառանոց հանվել միայն այն պատճառով, որ բաժնակի հաւաքելու միջոցին եղանակները անձրային էին, ուստի աւելի ժամանակ էր հարկաւոր ներս պատրաստելու վաճառանոցի համար: Մեծ տարբեր գինը լաւ է և յոյս կայ, որ մի փոքր բարձրանայ: Լիտուի շատ մեծաքանակ ծախվեց յունկարի վերջին Գնդերը պահանջում են թէ ֆրանսիական և թէ ասիական ապրանք: Նաւթային արժէթովքը Պետրոբուրգի բոբայում, որ սատիկ բարձրանում էին վերջին ամիսները, փետրվարի 1-ին բոբայում փոքր ինչ է ժամանցան. Նոբելի բաժնի արժէթովքը ծախվեցին 100 ռուբլի՝ Բագուի միւս արժէթովքը 15—20 ռուբլի պակասով: Հանքերի գործերի արժէթովքը ծախվում են լաւ գնով:

Մենք յայտնել էինք մեր ընթերցողներին, որ ծխախոտի հարկի վերաբերեալ կանոնադրութեան մէջ մտցնում են նոր փոփոխութիւններ: Որպէս զի այդ փոփոխութիւնները վնասակար չը լինեն գիւղատնտեսութեան շահերի համար, անհրաժեշտ է նախօրոք ընդհանրեց և յայտնել զեկավարող չորհանդեսին այն նկատողութիւնները, որոնք կարող են նպաստակարար ընթացք տալ նոր կանոնադրութեան մշակութեան: Այսօր, երեքշաբթի, փետրվարի 9-ին, ժամագլխով Պ. Լոմոնոսով կը կարդայ Վովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութեան մէջ յատուկ ծխախոտային հարկի բարեփոխութեան վերաբերեալ իր օգնութիւնը գրել խմբագրութեան օգնին:

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Փետրվարի 9-ին լինելու է մեր երաժշտապետ Վարա-Մուրդայի երկրորդ կոնցերտը Վիստուլի կուրում: Այդ երեկոյ կարգաւոր են զանազան կտորներ զերա-ստաններ Չիյաբեով և Պայրեան: Նրանց և Վարդիկեան: Նպատակը բարեգործական է, Վերջապահական օգնութիւնը գրել խմբագրութեան օգնին:

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Փետրվարի 2-ին հետեւեալ տոկալի դէպքը պատահեց Սև-Քաղաքում: Նրեկոյեան, 9 1/2, ժամին, Սըղանեան կուպրի գործարանի գողործին բաժանմունքում պայթեց մի շողեկից: Պայթման ուժից ընդվզեցին գործարանի 6 պատերը և բարերը նետվեցին դէպի փողոցը: Հարեան տանը, ուր գտնվում էր Յովսէփ Պաշտուրեանի խանութը, յատակը և պատերը քանդվեցին: Յովսէփ Պաշտուրեան, նրա կինը, 13 և 11 տարեկան որդիները և երկու աղջիկներ, մէկը 8, իսկ միւսը 2 տարեկան, այլ և խանութում գտնվող 3 ուրիշ մարդիկ, տոկալի այրուածքներ ստացան տաք շողից: Նրանց նոյն րօպէին ուղարկեցին Սև-Քաղաքի հիւանդանոցը, իսկ երկու տարեկան աղջիկն արդէն մեռել է: Բացի վերոյիշեալներից, շողից վարվել են կաթնային մօտ գտնվող երկու ռուս բանուորներ: Սարափիլի է նայել նրանց վրա: Նրանց ամբողջ մարմինը պատած է բըշտիկներով: Ծանկվածներից չորսը մօտ են մահվան: Պայթման պատճառները անյայտ են:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻԻՆ

Ե Մ Ի Լ Լ Ո Ւ Բ Է

Ընթերցողները հեռագրից արդէն տեղեկացան, որ Վէրսայում գումարված կոնգրեսը

Ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահ ընտրեց Էմիլ Լուրէին: Ահա մի քանի մասնաւորութիւններ նրա կենսագրութիւնից:

Էմիլ Լուրէ ֆրանսիական քաղաքական գործիչ է: Տիրարի մինիստրութեան մէջ 1888 թվին նա հասարակական աշխատանքների մի-նիստր էր, իսկ 1891 թվին սենատի ֆինանսական յանձնաժողովի նախագահ էր: Չունենալով ոչ աչքի ընկնող հեռուորական տաղանդ, ոչ պետական ընդունակութիւններ, ոչ որոշ հայեացքներ, Լուրէ, որ միշտ հակում ունէր դէպի օպորտունիզմ, չնայել իր փափակ և մեղմ բնաւորութեան, ձեռք բերեց մեծ համակրութիւն հանրապետական կուսակցութեան զանազան շրջաններում:

Նրբ 1892 թվ. փետրվարին ընկաւ Յըյսի-նէի չորրորդ մինիստրութիւնը, Լուրէ կազմեց մինիստրութիւն զանազան, մասամբ էլ օպորտունիստական տարրերից (վերջինները գերաւորում էին. նրանց էր պատկանում և ինքն նախագահը): Մինիստրական յայտարարութիւնը խոստացաւ կարգաւորել երեխաների և կանանց աշխատանքը գործարաններում և հանքերում, խոստացաւ հրատարակել օրէնք՝ միջնորդ դատարանի մասին բանուորների և ձեռնարկողների մէջ, օրէնք՝ բանուորներին վարձատրելու մասին դժբաղդ դէպքերի ժամանակ, օրէնք՝ առողջապահական միջոցներ պահպանելու մասին գործարաններում, խնայողական կառուաների և խըմիչների հարկի ընթացքը: Այդ նախագծերից Լուրէի մինիստրութեանը աջողվեց անցկացնել միայն առաջին երկուսը, որոնցից երկրորդը համարեա ոչինչ գործադրութիւն չը գտաւ, իսկ առաջին օրէնքը, որով արգելվում էր երեխաների աշխատանքը մինչև 13 տարեկան հասակը և որոշվում էր 11 ժամ բանուորական օր փոքր տարեկանների և կանանց համար մինչև 18 տարեկան հասակը, մի փոքր, թէև աննշան քայլ էր դէպի առաջ:

Լուրէի մինիստրութեան ժամանակ տեղի ունեցաւ Դաճմէի վերջնական նուաճումը: 1892 թվ. նոյեմբերին սկսվեցին մերկացումներ պահանջներ ընկերութեան վերաբերեալ: Մինիստրութիւնը համաձայնվեց ընտրել պարլամենտական ընդհանրական ընտրութիւն (Բրիտանիայի նախագահութեամբ), բայց իսկույն և եթ ընդհանրութեան սկսվեցին նրա հետ այն պատճառով, որ արդարադատութեան մինիստր Րիկար, որին պաշտպանում էր և Լուրէ, էջը ցանկանում գերեզմանից հանել տալ և ընդունելու ենթարկել բանկիր Րէյնարի դիմելը, որը յանկարծամահ էր եղել պանտեան պատմութեան ժամին պատգաւաւորների ժողովում եղած հարցադրումի ընդունութեան նախընթաց օրը: Լուրէ յայտնեց թէ նրան վերաբերում է այն պատճառով, որ կասկածում են իր անկողնապահութիւնը և այլ ևս չէ կարող վարչութեան զուրկ մնալ: Այնու ամենայնիւ—նա ներքին գործերի մի-նիստր մնաց Րիկարի նոր մինիստրութեան մէջ, որ կազմվեց 1892 թվ. դեկտեմբերի 7-ին, բայց արդէն 1893 թվ. յունվարին հրաժարական տուեց:

Լուրէ 1896 թվ. յունվարին սենատի նախագահ ընտրվեց: Իր անդրախիկ ճառի մէջ նա խիստ լեզուով խօսեց սահմանադրութեան վերաբերեալ և Բուրժուայի արմատական մի-նիստրութեան նախագծած ֆինանսական ընթացիկների դէմ (եկամտային հարկ) և այն միտքն էր յայտնում, թէ սենատը պէտք է պահպանէ իր օգտակար չափաւորող դերը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Temps» լրագրին հաղորդում են փետրվարի 10-ից. «Նուբար-Փաշայի թաղումը տեղի ունեցաւ երէկ Ալեքսանդրապոլում: Թաղումն հանդէս սկսվեց շարժվել խառն զորքանքի շինութիւնից, ուրկանգնած էր պատուաւոր պահակաւորները: Առջինից գնում էին զինուորական երաժշտութիւնը, հայոց զպրցից աշակերտները և օրթթթթթ ու հայ հոգևորականութիւնը: Ապա զընում էր դիմաւորը, որին հետեւում էր լորդ Կրօմբը, Հասան-Փաշայը, իսկ զինվորականները, գեներալ Լան, ընդհանուր հիւպատոսները և բարձրաստիճան անձանց մեծ թաղումները: Այնու անցիկներ են ուղարկված: Թաղման հանդէսի ամբողջ ընթացքում և գերեզմաններում զօրքը և ոստիկանութիւնը ցանկապատ էին կազմում: Վային շատ դժուարներ: Ամբողջ անթիւ էր: Թանկութեան փակ էին: Հանդէսը չափազանց փառաւոր էր: Թաղման կարգը կատարեց հայոց պատրիարքը:

—Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ Թիւրքիան սկսում է բարեկամանալ Պարսկաստանի հետ: Դա հետեւեց է այն բանի, որ բոլոր ժամեկտեղան պետութիւնները և ժողովուրդները աշխատում են միանալ և մի ընդհանուր, զօրեղ ոյժ

կազմել: Արդէն վաղուց լուրեր էին պտտում, որ Թէհրան են ուղարկված յատուկ միստիաներ, աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու համար Պարսկաստանի հետ: Թարիքում թիւրքաց զեպակցութիւն հինեւեղ առիթով, նորերս Վեկամա լրագրից ջերմ կերպով ողջունեց «Երախայի շարժումը Պարսկաստանում յօդու թիւրքային, տեղեկելով դրանում ճերմա պետութեան հետեւեց: Այժմ Կ. Պոլսի է հասել Կ. Պոլսի պարսից դեսպանի եղբայրը—պարսկական ուղեւ Նիլամը: Սուլթանը ողջունեց նրան իր աւարողագետի միջոցով և առհասարակ մեծ սիրով վերաբերվեց նրան: Թիւրքաց իշխանութիւններին հրաժարված էր ճանապարհի վրա պատուաւոր իրմաւորութիւններ անել նրան: Այդ բուրքը,—ասում է «Allg. Ztg.» լրագիրը,—ապագայում է, թէ ինչ ետանդով աշխատում են Թիւրքիայում վերացնել մահմեդական ժողովուրդների մէջ եղած զանազան տարածախնութիւնները՝ ի նկատի ունենալով Իսլամի ընդհանուր շահերը:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուլթանը իրաւունք տուեց զերմանական մի միստիային հետագոյնը Բաքեյօնի աւերակները Այդ միստիան, որ ուղարկվում է Բերլինի կառավարութեան կողմից և կազմակերպել է պրօֆէսոր Սաշան, կը գտնվի ղօկտօր Բօքէրտ Կօլլըվէյի ղեկավարութեան տակ: Բաքեյօնի աւերակների հետագոյնութիւնը կը տեղի հաւանակաւորներին հետ: Բաքեյօնի տեղի Կ. Պոլսի անդանդան որոշեց Լայպպը, որ յետոյ է Նիւտէի աշխատանքները: Ապա նրան հետագոյնեց ֆրանսիական միստիան 1851 թվ. ինչ մինչև 1854 թվ. Մի քանի տարուց յետոյ օրը էէնի Բօլլիսօն հետեւեց ֆրանսիական միստիայի և Լայպպի չափին: Վերջին հետագոյնեց եղաւ Բասսամ, Լայպպի բարեկամը: Բայց այդ բոլոր հետագոյնութիւնը միայն ժամանակահատուկութիւններ էին կատարում, այն ինչ զերմանայիները կը սկսեն այժմ սիւտեմեմտարական և կատարեալ հետագոյնութիւններ կատարել: Հին Բաքեյօնի ամբողջ տարածութեան վրա, որ սկսվում է Բիւրատի փախի, երկու օրվայ ճանապարհ Ռիդղալից, ապա կուտակված ըրտերեր ցոյց են տալիս արձանների սկզբնական տեղերը: Նրանցից մէկը, ամենանշանաւորը, Ել-Կասր է աշխատանքում, կամ պաշտոն Կարծում է թէ գտել են Նաբուգոփօսօսօր թագաւորի պալատը: Գերմանական միստիան այդ հետագոյնութիւնից կը սկսի իր աշխատանքները:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՐՈՒՐԳ, 5 փետրվարի: Ի նկատի ունենալով, որ «Петербургскія Вѣдомости» և «Русскій Тружѣ» լրագրիները թող են տուել իրանց՝ խիստ և պատմական փաստերի աղբաւորումով, դատապարտեմ ուղղափառ եկեղեցու բոլոր գործերի ինքարիական կազմութիւնը և վարչութիւնը, որ մանաւանդ երևում է «лет. Вѣд.» լրագրի № 33-ի մէջ տպված «ԲՆչպէս վերականգնել կանոնական վարչութիւնը և ժողովները ուսուցանելու կեդրոնը, և «Русск. Тружѣ» լրագրի № 5-ի մէջ տպված «ԲՆչ պէտք է կատարվի մինչև տեղեկական ժողովը» յօդուածներից,—ներքին գործերի մինիստրը որոշեց՝ յայտնել «лет. Вѣд.» լրագրին երկրորդ նախազրույցութիւն, յանձն հրատարակել—խմբագիր Իլխան Էսպիր Ուլտոմսկու, իսկ «Русск. Тружѣ» լրագրին—Երբորդ Դալգադեպիսկին, յանձն հրատարակել—խմբագիր պաշտօնավոր նախագահական քարտուղար Սերգէյ Շարապովի, զաղարկեցնելով այդ վերջին հրատարակութիւնը մէկ ամսով:

ՊԱՐԻՉ, 5 փետրվարի: Մինիստրների խորհրդի մէջ Դիւպլէի հաղորդեց, որ Լուրէ նշանակեց վաղը, կէսօրից յետոյ 1 ժամին, կոնգրէսի ժողովը՝ նոր նախագահ ընտրելու համար: Խորհրդից յետոյ, մինիստրները գնացին Նիլեան պալատը իրանց ցաւակցութիւնը յայտնելու Յօրի ընտանիքին: Թաղումը ազգային կը լինի: Թատրօնները փակված են:

ՊԱՐԻՉ, 5 փետրվարի: Լրագրիները խոսում են Յօրի մահվան և նրա հետեւներին մասին: Նրանք հաստատում են, որ իր սիրալիրութեամբ բարեգործութեամբ, հայրենասիրութեամբ և զընտում Ֆրանսիայի արժանաւոր ներկայացուցիչ լինելու ձգտումով նա կարողացաւ ֆրանսիացիներին մեծամասնութեան համակրութիւնը գրաւել: Լուրէ լրագրիները նոյնպէս այն կարծիքն են յայտնում, որ այժմեան հանդամանքներում Յօրի մահը մասնաւոր լուրջ նշանակութիւն ունի: Հանրապետական լրագրիները հրաւեր են կարգում կոնգրէսի հանրապետական անդամներին՝ միաբան լինելու: Այն անձանց թիւում, որոնց վրա մասնաւոր ցոյց են աւելում, որպէս հանրապետութեան նախագահի թեկնածուներ, պէտք է ամենից առաջ լինել Լուրէին, Դիւպլէին, Յըյսիսէին և Մէլքիին, ապա—Իէշանէլին, Բրիտանիին, Բուրժուային, Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ Թիւրքիան սկսում է բարեկամանալ Պարսկաստանի հետ: Դա հետեւեց է այն բանի, որ բոլոր ժամեկտեղան պետութիւնները և ժողովուրդները աշխատում են միանալ և մի ընդհանուր, զօրեղ ոյժ

որովհետև նոր նախագահը յայտնի է որպէս բո-
ցական բարեկամ Ռուսաստանի և չեր կողմնա-
կից դաշնակցութեան երկու կառավարութիւն-
ներէ մէջ: Այդ գաղափարները նա բարձրաձայն
յայտնում էր ֆրանսիական ժողովրդի ներկա-
յացուցիչներէ առաջ:

ՎԵՐՍԱՅԼ, 7 փետրվարի: Կոնգրէս: Նիստը
վերսկսվելու ժամանակ Ֆրանսիոյ յայտարարում
է Լուրէի ընտրութեան մասին: Այդ յայտարա-
րութիւնը ընդունվեց երկարատև ծափահարու-
թիւններով ձախակողմի և կենտրոնի կողմից և
մեծ աղմուկով աշակողմից. ձախակողմից լսվում
են Վեցցէի հանրապետութիւնի աղաղակները:

Նիստը փակվեց:
ՊԱՐԻՋ, 7 փետրվարի: Նիստից յետոյ, Ֆը-
րանսիոյ, կոնգրէսի շատ անդամները ուղեկցու-
թեամբ, գնաց այն դահլիճը, ուր գտնվում էր
Լուրէի, հաղորդելու նրան ձայնատուութեան հե-
տևանքը: Լուրէ ասեց, թէ ամեն ջանք գործ կը
դնի երկրի ցանկութեանը բաւարարութիւն տա-
լու համար, այն է՝ վերականգնել հանրապետա-
կան դաշնակցութիւնը, որ վտանգված է անց-
քերով: Ներկայ եղողները ջերմ կերպով ծափա-
հարեցին:

ԲԵՐԼԻՆ, 7 փետրվարի: Այսօր կայսրը վե-
րադարձաւ Գոթթեռուշտոկից և կայսրանից
ուղղակի գնաց ֆրանսիական դեսպանատուն
ցաւակցութիւն յայտնելու դեսպանին: Խօսակ-
ցութիւնը տևեց 40 րոպէ:

ՊԱՐԻՋ, 7 փետրվարի: Օտար պետութիւննե-
րի թաղաւորները հեռագրիւններով, որ ստացաւ
տիկին Փօր, ամենախորին տպաւորութիւն է
գործում Ռուսաց Կայսրի հեռագրիւր, որն անմի-
ջապէս ուղարկվեց տխուր լուրն ստանալուն
պէս: Կոնս Մուրավիէվից ռուսաց դեսպանը հե-
տեալ հեռագիրն է ստացել. «Քաղաւոր Կայս-
րը յանձնարարում է ձեզ ֆրանսիական կառա-
ւարութեան առաջ թարգման լինել այն խորին
և անկեղծ մասնակցութեան, որ Նոյա Կայսե-
րական Մեծութիւնները ընդունում են բարե-
կամ Ֆրանսիայի կրած խիստ հարուածի մէջ:
Ամբողջ Ռուսաստանը ամենամեծ համակրու-
թեամբ մասնակցում է այդ ցաւակցութեանը»:
Այդ հեռագիրը իսկական միջնորդն էր հա-
մարվում Ֆրանսիայի այժմեան ձգնաձգումն:

ՎԵՐՍԱՅԼ, 7 փետրվարի: Լուրէի, պատասխա-
նելով սենատի բերի շնորհաւորութիւններին,
Դէշանէլին, շատ սենատորներին, պատգամա-
ւորներին և ժողովրդականներին, ասեց, թէ աս-
մեն ջանք գործ կը դնի հանրապետականների
միտքիւնը վերականգնելու համար, որ խախտ-
ված է հանգամանքների շնորհիւ: Նա խնդրում
է մամուլի աշակցութիւնը՝ խաղաղացնելու գոր-
ծի վրա աշխատելու համար: Դիւպլիւին Լուրէի
ասեց, թէ յոյս ունի, որ միջնորդութեան ա-
ղակցութիւնը վաղեմի Լուրէի վերադարձաւ Պա-
րիզ երկաթուղով Վեցցէ Լուրէի: Կեցցէ հան-
րապետութիւն: Կեցցէ գործը՝ աղաղակների ու-
ղեկցութեամբ:

ՊԱՐԻՋ, 7 փետրվարի: Լուրէի հասաւ Պարիզ:
Սէն-Լազար կայարանում նրան զինուորական
պատրիւններ տրվեցին. ապա Նիսից Լուրէի
կարճատև կանգ առնելուց յետոյ, Լուրէի գնաց
արտաքին գործերի միջնորդութիւնը ընդունելու
պետական բոլոր հիմնարկութիւններին և դիւլո-
մատական մարմին ներկայացուցիչներին:

ՊԱՐԻՋ, 7 փետրվարի: Կայսրանից նախա-
գահի կորստի դուրս գալու ժամանակ, նա-
ցիօնախոսները խմբերը զանազան բացական-
չութիւններ էին անում, ապա գնացին դէպի
ժամանա դ'Արկի արձանը, ուր Դէրուլէզ ճառ
արտասանեց, և գնացին բուլվարների երկարու-
թեամբ, որոնց վրա մեծ կենդանութիւն էր տի-
րում: «Libre Parole» լրագրի խմբագրութեան
առաջ ցոյց անողները կանգ առան, աղաղակե-
լով: Կառքերի շարքում չէ դադարած:

Գաւառները հեռագրում են, որ Լուրէի ընտ-
րութիւնը ընդունվել է ուրախութեամբ:

ԲԵՐԼԻՆ, 7 փետրվարի: Փօրէի մօտ ընդ-
հարում տեղի ունեցաւ արագ և սուրհանդակա-
յին գնացքների միջև, որովհետև վերջինը մա-
ռախուղի պատճառով չը նկատեց նշանը: Մին-
չև այժմ հանել են 21 սպանվածներ: Սպանված-
ների թիւը հասնում է 30-ի. մօտ 100 վիրա-
ւորվածներ կան:

ՊԱՐԻՋ, 7 փետրվարի: Նրեկոն անցաւ ա-
ռանց լուրջ դէպքերի: Մօմարտի հրապարա-
կի վրա հանրապետական գլաւորի և ոստի-
կանները շատերին կալանաւորեցին:

ՊԱՐԻՋ, 7 փետրվարի: Նրեկոն ցոյցերի
պատճառով, կալանաւորված են 150 հոգի:

ՊԱՐԻՋ, 7 փետրվարի: Լուրէի վերադարձաւ

իր բնակարանը՝ Լիւքսեմբուրգեան պալատը:
Արտաքին գործերի միջնորդութեան մէջ լինե-
լու ժամանակ Դիւպլիւի յանձնեց նրան միջնոր-
դութեան հրաժարականը, բայց Լուրէ խնդրեց
նրան մնալ իր պաշտօնում: Միջնորդների խոր-
հուրդը կը գումարվի երեքշաբթի, մօտ 7 ժամին:
Սկսվում է անձին: Ցոյց անողները և հետաքը-
րները ցրվում են փողոցներում:

ՄԱՐԻԻԿ, 8 փետրվարի: Միջնորդների խոր-
հուրդը հաստատեց Ֆիլիպեան կղզիների դիվի-
նալագիրը:

ՊԱՐԻՋ, 8 փետրվարի: Բժիշկները խորհրդով,
Փօրի մարմինը այսօր առաւօտեան դրեցին դա-
գալի մէջ, Դիւպլիւի և հանդուցեալ նախագահի
զինուորական և քաղաքական սկիւտայի ներ-
կայութեամբ: Լուրէ, որը դեռ մնում է սենատի
պալատում, այսօր ընդունեց Դիւպլիւին, մի-
ջնորդներին և շատ անձնական բարեկամներին:
Նոր նախագահը բազմավիշ շնորհաւորական ու-
ղեքներ և հեռագրիւններ է ստանում: Սենատի
պալատի շրջակայքներում կատարելապէս հան-
դիստ է:

ՊԱՐԻՋ, 8 փետրվարի: Հակապարզանական
լրագիրները պախարակում են Լուրէին այն
բանի համար, որ նա ընտրվեց Դիւպլիւի
պաշտպանելու: Նրանք պարսաւում են նրան
նրա վարժուցիչ համար Պանամայի ժամանակ,
նրա տաղանդի միջակութեան համար, Լեմէտը
«ECHO de Paris» լրագրում ասում է, որ Լուրէի
ընտրութիւնը խորապէս տրտմեցրեց իրան: Բօ-
րէպէր յայտնում է՝ թէ դա ժողովրդական թը-
շուառութիւն է: Կօպէ «Gaulois» լրագրում
նշումից ասում է՝ թէ դա մի տխուր անցք է:
Թէ ինքն աշուղտութիւն էր ցանկանում Մէլինին,
վախնում է, որ չը լինի թէ Լուրէի ընտրու-
թեան պատճառով, խառնակութիւններ ըսկա-
վին: «Gaulois» կարծում է, որ Լուրէի այն ան-
բիծ մարդը չէ, որպիսին պահանջում էին հան-
գամանքները: «Libre Parole» խորհուրդ է տա-
լիս նրան հրաժարական տալ, եթէ նա չէ
ցանկանում վճարված լինել: «Eclair» կար-
ծում է, որ Լուրէ բարի դիտաւորութիւն-
ներ ունի, և որ յամենայն դէպս, հասարա-
կական կարծիքը կարգելէր նրան իր վատ
դիտաւորութիւններն ի կատար ածել: Վերա-
քննական բանական դարձանում են նոր նա-
խագահին հասցրած վիրաւորանքների վրա, որը
երբեք իր կարծիքը չէր յայտնում, և մի և նոյն
ժամանակ յայտնում է, որ երկվայ ընտրութիւ-
նը անպայման հանրապետական բնաւորութիւն
ունէր: «Matin» ասում է, որ Լուրէ երկրի կամ-
քի ներկայացուցիչ է յայտնվում, որը չէ կամե-
նում բարեկամանալ աշակղովի հետ: «Figaro»
երեկվայ խոսութիւնները վերագրում է Բօրե-
պէրին: «Aurore» լրագրում Կլէմանսօ յայտնում
է, որ իր ընտրութեամբ Լուրէ պարտական է իր
աշխուրհները: «Radical» լրագրում Բանկա-
ստում է, որ Լուրէի ժամանակ ոչ մի յանցաւոր
փորձից չը պէտք է վախենալ:

ՊԱՐԻՋ, 8 փետրվարի: «Partie Francaise»-ի
մասնաժողովը բուլվարից հերթական հարցերին
անցնելու բանաձևը, որով բողոքում է այն ինտ-
րիգաների դէմ, որոնց նպատակն է հակադրային
նկրտումների գործիք դարձնել նախագահական
ընտրութիւնները և ցանկութիւն է յայտնում,
որպէս զի Լուրէ իր իրաւունքները գործը դնէ
յուզմունքները դադարեցնելու համար:

ՊԱՐԻՋ, 8 փետրվարի: Այսօր երեկոյան ե-
ղած ցոյցերի ժամանակ ձերբակալված են 100
հոգի: «Petit Journal» լրագրի խմբագրութեան
առաջ ցոյցերի ժամանակ դրեքֆուսականները
աշխատում էին ուժով ներս մտնել խմբագրա-
կան բերօն, բայց դռները փակ էին, այդ
պատճառով դրեքֆուսականները ջարդեցին պա-
տուհանները փայտերով և քարերով: Ցոյցերը
չարունակվում են: Բուլվարների վրա երեկոյան
երկու սաստիկ կռիւ տեղի ունեցաւ: Մի բանի
կանայք ոտնակոխ են եղած: Տեղի ունեցան բա-
ւական շատ ձերբակալութիւններ:

Ցոյց անողների թիւը պակասում է: Փողոցնե-
րի վրա մի քանի խմբեր աղաղակում են թիւր և
դէմ Լուրէի: 11 ժամին ցոյց անողների խումբը
երկայ Բօշյիլի բանկային գրասենեակի առաջ
և ջարդեց ապակիները ստորին յարկում: Առտի-
կանութիւնը իսկոյն ցրվեց ցոյց անողներին:

ՊԱՐԻՋ, 8 փետրվարի: Մօմարտի արուար-
ձանում ընդհարումներ տեղի ունեցան հակա-
սեմիտների և վերաքննողների կուսակցութեան
մէջ, որովհետև առաջինները սկսեցին ծաղրել
վերջիններին, երբ նրանք կեցցէներով ողջու-
նում էին Լուրէի ընտրութիւնը: Երկու մարդ
վիրաւորված է: Տեղի ունեցան մի քանի ձերբա-
կալութիւններ:

ՊԱՐԻՋ, 8 փետրվարի: Մօտ կէս զիշերին
ցոյց անողները խմբերը ցոյց արեցին «Petit
Journal» և «Antijuit» լրագիրների դէմ: Վերջին
լրագրի դռները և պատուհանները ջարդված
են: Մօտ 50 միապետական ուսանողներ ցոյց
արեցին Խաղաղական բուլվարի վրա, որի ժամա-
նակ երկուսը ձերբակալվեցին: Մօտ 100 մար-
դիկ, որոնք հայտնաբերեցին թափում Բօշյօրի
հասցէին, ցրվեցին, իսկ 15 հոգի բռնված են:
Հանդստութիւնը վերականգնվեց:

Խմբագիր՝ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԳԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատար.՝ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ԺԱՌԱՆԳՆԵՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՓԼՈՍ ՀՆՅՈՑ ՀՐԵՏԵՐՆԵՐԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԳՋԻՆԵՐԻ ԼՈՐԻՆ՝ Վալտեր Սփօրի թարգմ. Յ. Միլլոյիսի	1 —
ՀԱՆՐԱՅԵՏ, Ֆ. Կօպպէի, թարգմ. ֆրան- սերէնից. Ռ. Խ.	35 —
ՊԱՍԿԱԼ, թարգմ. Գ. Բարր.	20 —
Դիմել՝ ТИФЛИСЬ. ТИФЛИСКОЕ ОБЩЕСТВО ИЗ- ДАНИЯ АРМЯНСКИХ КНИГЪ. Կամ՝ Tiflis, Société de la publication des livres armeniens.	5—6

Բանկային գրասենեակ Ա. Փրիդոնեան եւ ընկ.

Ապահովանում է ներքին փոխառութեան վիճակադիր տոմսերը հետեւեալ տի-
րածներէ ցնոր տնօրէնութիւն. —1 ր. 25 կ. ամեն մէկ տոմար II կարգի մարտի 1-ի
տիրածից 1899 թ. 1 ր. 05 կ. ամեն մէկ տոմար III կարգի մայիսի 1-ի տիրածից
1899 թ.: Բացի դրանից 15 կօպէկանոց մարկա ամեն մի անդորրագրի համար: Գրասե-
նեակը հեռագրով և վերադիր վճարով տոմսերը չէ ապահովանում:
Գրասենեակը տեղափոխված է՝ Սօլօլակայա և Ֆրէյլինկայա փողոցների անկիւ-
նը տուն Բայտօլօվի: Մուտքը Ֆրէյլինկայա փողոցից: (Ե. հ. շ.) 1—3

Կովկասի հայոց Բարեգործական ընկերութեան խորհուրդը յայտնում է ի դիտու-
թիւն ընկերութեան անդամների, որ առաջիկայ կիրակի օրը, փետրվարի 14-ին, երեկոյան ժամը 7-ին,
Թիֆլիսի դոմայի դահլիճում նշանակված է ընդհանուր ժողով, որի պարագմունքի առա-
կաները կը լինեն. 1) ընկերութեան Բաժնուրէն ճիւղի 1898 թ-ի նախահաշիւը քննութիւնը և հա-
տառութիւնը. 2) ընկերութեան խորհրդի և ճիւղերի 1899 թ-ի նախահաշիւը քննութիւնը և հա-
տառութիւնը. 3) ընկերութեան խորհրդի 1899 թ-ի նախահաշիւը քննութիւնը և հա-
տառութիւնը. 4) ընկերութեան 13-ին և 14-ին: Անկիւն Միջին փողոցի և Նրեանեան
հրապարակի, նախկին տ. գեներալ Տէր-Ասատուրովի. 5) Ձեկուցումն յանձնաժողովի հանդու-
ցեալ Յ. Խուրադեանի կողմից գումարի գործադրութեան եղանակի վերաբերեալ և
խորհրդի դիտողութիւնները նոյն զեկուցման և խորհրդի մասին. 6) Նուրադեանի ընկերու-
թեան կողմից քարվանսարայի շինութեան կամ վերանորոգութեան խնդիրը և 7) քննարո-
թիւններ խորհրդի հինգ անդամի և երեք փոխանդամի, և գրադարանական յանձնաժողովի
հինգ անդամի: (Ե. հ. շ.) 1—3

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԵԹԻ ՀԱՅՈՑ ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆՈՒՍԻ ԱՏԵԱՆՈՒՄ, այն փետրվարի
10-ին, նշանակված է աճուրդ առանց կրկնաձրի, վարձով տալու ս. Էջմիածնի կա-
լուածքը, որ գտնվում է Պուշկինեան փողոցի վրա, 5-րդ քաղաքամասում: Պայմաննե-
րի հետ կարող են ծանօթանալ Կոնստանտնուպոլի գրասենեակում:
3—3

Ն Օ Տ Ա Ր
Լ Ե Ի Ա Ն Յ Ա Կ Ո Վ Բ Ե Ա Ն Մ Ղ Ե Բ Ր Ե Ա Ն Ի
գրասենեակը բաց է և գտնվում է 4-րդ քաղաքամասում, Նրեանեան հրապարակի
և Գանձակայա փողոցի անկիւնում, Գուրգենովի տանը, № 2, քաղաքային տան կող-
քին, Թամաշեանի քարավանսարայի դիմաց: Տեղեֆոն 126.

Գիղատնտեսական գործիքներ
և մեքենաներ
Լ. ԽԱՆ-ԱԳԱՆԻ
250 նկարով: Գինն է 50 կօպ.
Դիմել՝ Тифлис, Обществу Изданія Армянскихъ Книгъ. (Ե. ո.) 16—50

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET C-ie
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԱՅՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.
Կանոնաւոր և ուղղակի նաւագնացութիւն ՄԱՐՍԵԼԻՑ ԲԱՌՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբա-
թը մի անգամ, սկսած յունվարի 25/6-ի չորեքշաբթիից:
Եւ հակառակը՝ Բաթումից Մարսել, մասնով Տրապիզոն, Սաւոնի և Պոլս: Մեկնում է Բաթում
միջ. չորեքշաբթի, 17/1 մարտի, ՄԻՆԳՐԵԼԻ չորեքշաբթի, նաւապետ ՇԷԼՏ: Եւ այսպէս շա-
բաթական, երկու շաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, մարտ 4-ին ձախց յետոյ:
Բաթումից Պարիզ ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակներ տրվում են սովորականի
պակաս գներով:
Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար
թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակալարանին:
ԲԱՌՈՒՄԻՄԻ—պ. Վիկտոր դ'Արնօն, Նաբէլէմայա: Թիֆլիսիում—պ. Օ. Գ. Բարեկենայ
Նեանին, Սիւնի փող. Խօջափառուցովի և Մայսուրաձէ քարվանսարա: ԲԱՌՈՒ—պ. Ս. Գիլարանին
Կօլուբակիւնայա հրապարակ: ՆՕՎՈՐՈՍԻԹՅԱ—պ. Մելիքի ձերբնորոգչին:
(Ե. հ. շ.) 16—20